
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

KEGYELMBŐL - OKOSAN

Róma 12,1-3

2018. JÚNIUS 3.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: 96. zsoltár

Imádkozunk: Köszönjük, Mennyei Atyánk, hogy a régi istentiszteletelőkkel, a zsoltárossal, az egykor előtted járt néppel, minden eleinkkel, a bennünket körülvevő világgal, az egész teremtettséggel most is együtt dicsőíthetünk és magasztalhatunk, és hirdethetjük mi is, hogy eljössz igazságban és hűségben ítélni. Köszönjük, hogy ezt a mi szent váradalmunkat naponként erősíted, és táplálsz ajándékaiddal és szent hűségeddel, megtartó szeretetteddel, vigasztalásoddal, buzdításaiddal, intelmeiddel, a szent hívással Igéd által, hogy újra és újra odafordítsd életünket ahhoz a csodálatos rendhez, amelyet megalkottál, melyben uralkodsz, és amelyben minket is járatsz Szentlelked által. Kérünk ezen a mai napon is, amikor Igédre figyelünk és vágyakozunk vigasztalásodra, hogy add Lelkedet, töltsd be szívünket, erősíts, buzdíts és bátoríts minket. Ragyogtasd ránk Urunkat, Krisztusunkat, Megváltónkat! Az Ő kegyelmével, hűségével és szeretetével végy körül bennünket. Ámen

Textus: Kérlek azért titeket atyámfiak az Istennek irgalmasságára, hogy szánjátok oda a ti testeiteket élő, szent és Istennek kedves áldozatul, mint a ti okos tisztelgeteteket.

És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változzatok el a ti elméteknek megújulása által, hogy megvizsgáljátok, mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata.

Mert a nékem adott kegyelem által mondom mindenkinek közöttetek, hogy feljebb ne bölcselkedjék, mint a hogy kell bölcselkedni; hanem józanon bölcselkedjék, a mint az Isten adta kinek-kinek a hit mértékét. (Róma 12., 1-3)

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Még valamikor nagyon régen, ifjúkoromban történt, de megragadt bennem az emléke, úgy ahogy, ha megkarcolunk egy zsenge fatörzset, azon még évtizedek múlva is lehet látni azt a jelet. Aki kimegy a Normafához és elindul az erdei úton, régi ötven, hatvan, száz éves nagy platánfákat láthat, s némelyikbe bele van vésvé: Juci, Mari, Laci nyíllal, itt jártam 1952, stb. Hát bizony, eltelt már azóta hatvanegynéhány év, mégis ott a véset. Valahogy így karcolódott a lelkembe egy egyszerű mozzanat. Amerikában voltam ösztöndíjas és egy magyar gyülekezetben voltam vendég, ahol elszállásoltak egy ottani magyar származású családnál, vasgyári munkások voltak. Igen kedves, rendes emberek, harmadik generációs magyarok, akik már keverték az angolt meg a magyart, illetve az angol szavakat magyarul ragozták. Nos, vasárnap reggel mondja a házigazda: itt az ideje, hogy induljunk Isten-szolgálatra! Isten-szolgálatra? Kissé megzavarodtam a kifejezéstől. Hogy van ez? Nyilván, a magyar és az angol nyelv a keveredéséből jött létre, mert angolul service-nek, szolgálatnak nevezik az istentiszteletet, mi magyarok meg istentiszteletnek nevezzük, nyilván összekombinálta az atyafi és lett belőle isten-szolgálat. Nekünk, magyaroknak a service-ről a szerviz szokott eszünkbe jutni, ahova elvisszük az autót, vagy a szoba-szerviz a szállodában. Pedig igen szép, mély értelmű szó ez, latinból került az angolba. És amiről most itt az apostol beszél, amit mi istentiszteletnek fordítunk, az voltaképpen istenszolgálat, mert itt szolgálatról van szó.

Azért részleteztem ezt ilyen alaposan, mert a mai is a kegyelemről lesz szó, és a kegyelmet nyert, bűnei alól feloldozott emberről. Hadd idézzem röviden a korábban elhangzottakat. Az ember azt találja Isten előtt megállva, hogy nincs mit Isten vinnie, mert nincs semmije, és éppen ezért kárhozható ítélet esik rá. Ám a kegyelem erejében, kegyelemből mégicsak igazságot - felmentést – kap. De ennél többet is. Mindent megkap. Az apostol a Korinthusi levélben azt mondja, hogy ha Krisztus a miénk, akkor Krisztus által mi az Istenéi vagyunk, mert ő az Istené, és így az a semmi, amit átélünk Isten előtt, az a semmi, ami miatt elmarasztaló ítélet esne ránk, eltűnik - és a helyébe lép az élet. Ezért mondja ujjongva az apostol itt, a Római levél 8. részében, hogy nincs kárhozható ítélet azok ellen, semmiféle ítélet nem eshetik azokra, akik a Jézus Krisztusban vannak! De arról is hallottunk, hogy miképpen nyit utat apostol a gondolatainknak, az érzéseinknek, az egész létvalóságunknak isteni kegyelem megértése felé. Felidézi, mit jelent az, amikor bíró előtt állunk, és várjuk a végleges ítéletet. Isten ítélőszéke előtt állunk és várjuk az ítéletet - Isten pedig felment bennünket, noha bűnösök vagyunk, és az ítélet sem kétséges. Arra is utaltam, hogy milyen manőverekkel tud az emberi lélek önmagával szemben önitéletet foganatosítani, tudván hogy ítéletre méltó. De azt is bemutatta az apostol, milyen az, amikor az Isten generális kegyelmet ad, és bevon minket is az amnesztia feltételeibe. Idéztem az ószövetségből Semei esetét, aki Absolon

lázadásakor Dávid ellen fordult, kicsúfolta és megalázta királyát. Amikor aztán a puccs kudarcba fulladt és Dávid visszatért a trónra, Sémei elé járult és kegyelemért könyörgött. Dávid megkegyelmezett, bevonta Sémeit is az amnesztiába – egyedi kikötéssel. És már rég nem volt Dávid az uralkodó, amikor Sémei megszegte a kikötést, és lesújtott rá az ítélet. Tehát aki amnesztiát kapott – erre is utal az apostol –, az nagy kegyelmet kapott, annak Isten elhozta az Istennel való megbékélésnek a drága evangéliumát, az mindezzel együtt egy feltételt is kapott. Nos, ma a kegyelemnek erről a különös feltételéről lesz szó. Igen, a kegyelem attól kegyelem, ha nincs feltétele. És olyan értelemben nincs is, hogy előzménye volna. De következménye van. És ma a következményekről kell szólnunk.

Azt mondja az apostol itt, a Római levél 12. részében: kérlek titeket az Isten irgalmasságára... Az irgalom szó a kegyelemnek az ikertestvére. A kegyelem tartalmában, kiterjesedésében, műveletében, megvalósulásában többet jelent, mint az irgalom; a kegyelem sokszor tárgyias, passzusba foglalják, kihirdetik, a kegyelem ajándékozás, és sok minden fogantatik bele. Most azonban a megkönyörülésről van szó, arról a titokzatos motívumról, amit olykor magunkban is fölfedezünk. Lehetne így is fordítani, hogy szánalom. De jobb az irgalom szó. A tékozló fiú példázatában azt olvassuk, hogy amikor atya meglátta a hazatérő fiút, megkönyörült rajta (Lk 15,20) - az ott a fölszakadó szánalom. Itt inkább a megirgalmazásnak, a könyörületnek, a visszafogadás készségének az eltökéltsége és visszavonhatatlansága mutatkozik.

Egy kitérőt hadd tegyek ennek megértéséhez. Nemrégiben olvastam egy tanulmányt, melynek ez a címe: Szerezz barátokat azok közül, akik a javadat akarják. A szerző, Jordan Peterson, kanadai pszichológus, arra buzdít, hogy ne legyél érzelgős, nagyon figyelj oda, válogasd meg a barátaidat! Hiszen látjuk, akár a saját életünkben is, hogy ha lettek rossz barátaink, bizony, idővel lehúztak bennünket. Azt mondja a tudós, hogy ha valakiről nem akarod, hogy a lányodnak, a fiadnak, a testvérednek, a szüleidnek a barátja legyen, akkor neked miért a barátod? Nos, talán azért, mondja, mert hajlamosak vagyunk a szentimentalizmusra, és amikor valaki egészen elesett, segítségre szorul, mi szánalomra indulunk. Aztán belekeveredünk a szánalommal való visszaélésének a csapdájába, mert olykor már csak késve derül ki, hogy dehogy is akarta az illető, hogy segítsünk rajta, dehogy is akarta, hogy felemeljük! Csak kihasznált bennünket. De erre már nagyon későn jövünk rá. Mégis, ennek a tapasztalatnak ellene kellene mondani! Igen, az eszünk, és a tapasztalatuk, a közbölcsesség, és az intelem, meg a jól felfogott érdekünk azt mondatja velünk, amit a tudós axiómája: szerezz barátokat olyanok közül, akik a javadat akarják. És mégis, az irgalom ellenállhatatlan erő. Nincs ebben kalkulus. Ha megirgalmazok, nem azt akarom megmutatni, hogy én milyen jó vagyok, hogy lám, irgalmazni is tudok; nem azt akarom megmutatni, hogy mekkora erkölcsi többletem van azzal szemben, akin megkönyörülök! (Aztán este billeghe-

tek a lelki tükör előtt, hogy Szabó Pisti megint csinált egy jót, írja csak be neki a mennyei Atya a piros pontot!) Az irgalmazás átmossa az embert, kisöpör belőlünk minden ellenkező megfontolást, vagy aggályos érvet. Hát mennyivel még inkább, amikor Isten előtt állunk! Mert mire számítunk, amikor Isten előtt állunk? Valaki egyszer írt a Bibliáról egy tanulmányt és arról értekezett a két szövetség kapcsán, hogy az ószövetségben egyszerű és kemény viszonyokat látunk. Íme, itt a szövetség, amelyhez szankciók kapcsolódnak; ha megtesszük a szövetség előírásait, áldást kapunk, ha ellene szegülünk, átok zúdul ránk. Ezt mutatja, például, a Bírák könyve. Ezt mindenki érti. Isten népe elfordul az Úrtól, hűtlen lesz, megtagadja a szövetségbe foglaltakat, - aztán jön az ítélet, jönnek az átkok. Ha felkiáltanak Hozzá, Isten megkönyörül szabadítót küld. Aztán a következő nemzedék újra szembenéz ezzel a világos renddel. Négyszáz év telt el így a szent nép életében. Ha megmaradunk a szövetség rendjében, Isten áldást ad, ellenben, ha hűtlenek vagyunk, átokkal sújt bennünket. Nos, ebből kialakult egy képzet, és ezt keresztyének is szokták hangoztatni (főleg, akik nem jártak református hittanra), hogy az ószövetség Istene bosszúálló Isten; ő a törvény Istene, a szemet szemért Istene – az ő ítélő széke előtt meg nem állhatunk! Nincs irgalom! Aztán, ha áttérünk az újszövetségre, ott egy irgalmas Atyát találunk. (Lásd a tékozló fiú példázatát.) Itt azzal az Istennel találkozunk, aki odaáldozza magát az emberért. Az ember nem tudja kiszabadítani magát, Isten odaszánja magát, Krisztus halála életmentő halál, irgalmassága szabadító irgalmassága! Két istenséggel lenne dolgunk? Mert, lássuk be, van abban nagy feszültség, hogy egyrészt, ítéletre kell mennünk, azzal a biztos tudattal, hogy elvesztünk, másrészt, kegyelmet hirdet nekünk, az ítélőbíró! Ma, itt a 21. században sokan, éppen az ítélő istenképre hivatkozva mondják, hogy ezért nem hisznek Istenben. Mert a kegyetlen Isten képe abszurd, elfogadhatatlan. Nemrégiben halt meg a híres fizikus, Stephen Hawking, aki pár éve tett egy megjegyzést egy nyilatkozatában, amikor megkérdezték, látja-e a világegyetem titkaiban a Teremtőt? Azt felelte: ha arra kell gondolni, aki fenn ül, a felhők fölött, és a cselekedeteink szerint ítél meg minket, akkor azt az Istent nem hiszi, mert ez abszurd, elfogadhatatlan. Pedig ahogy abszurd, testvérek, éppenséggel ez a logikus, ez a törvényszerű – a megfizetés, ez a magától értetődő. Ami abszurd az az, hogy Isten testet ölt, keresztre megy, meghal, eltemettetik, alászáll a poklokra, – ahogy Tertullianus egyházatyja mondta: Isten Fiát megfeszítették? Abszurdum. Hiszem, mert abszurdum! Így érkezünk meg az irgalmasság dimenziójába.

Summa: Isten irgalmasságára kérek titeket – mondja az apostol –, szánjátok oda a ti testeiteket élő, szent, Istennek kedves áldozatul, mint a ti okos istentiszteleteteket. Hadd fordítsam most ezt így: mint a ti okos istenszolgálataitokat. Az itt álló szó, mint jeleztem, lehet tisztelet, lehet szolgálat, lehet áldozat; azt a mozgását jelöli az embernek, amikor testestől, lelkestől, mindenestől közeledik a szentséges felé. A régi pogány világban szentsé-

ges szolgálatnak nevezték azt a mindent átfogó emberi gesztusrendszert, amikor az egész közösség apraja, nagyja, mindenki Isten felé fordult. Azt mondja az apostol, hogy az isteni irgalomért, a felszabadítás erejéért, ezért a felfoghatatlanért, ezért a kikutatlanért kérlek titeket, szánjátok oda magatokat élő, okos és kedves áldozatul.

Majd folytatja: és ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változtatok el elmétek megújulása által, hogy megvizsgáljátok mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata. Vagyis egyértelművé teszi, hogy nem egyszerű liturgiai aktusra szólít fel bennünket, hanem kitágítja azt és belefoglalja az egész életünket. De mivel ma istentiszteleten vagyunk, és nagyon ritkán beszélünk arról, hogy miért tartunk istentiszteletet, miért van nekünk liturgiánk, miért gyülekezünk mi össze meghatározott időben és rendben, hogy énekléssel, imádsággal, hálaadással, könyörgéssel, Isten igéjét hallgatva, sákramentumokban részesülve Istennek szenteljük magunkat... - mégis, mire való az istentisztelet? A felsorolásból most csak ezt az egyet szeretném kiemelni, azért, hogy az Igére figyeljünk. És ez nem pusztán annyit jelent, amit Erdélyben hallottam először, az ottani reformátusok szép szertatása szerint mondja mindig a lelkész, a lekción felolvasása előtt: hallgassatok illő figyelemmel, alázattal és fennállva... (Jaj, ezt úgy tudja mondani egy-egy erdélyi prédikátor, hogy nincs mese, felállunk és nagy alázattal hallgatjuk az Igét!) Isten igéjéből kezdjük megtanulni megvizsgálni, hogy mi az Isten jó, kedves és tökéletes akarata. Isten igéjéből tanuljuk meg megkülönböztetni az isteni akaratot minden más akarattól, s ekként megtanulunk jól ítélni, és mindent mérlegre tenni.

Amikor azt mondja itt az apostol, hogy ne szabjátok magatokat ehhez a világhoz, érdekes kifejezést használ, és az egész újszövetségi irategyüttesben csak ő használja. Szó szerint voltaképpen azt mondja: ne éljétek úgy, hogy azzal a világ különböző sémáihoz igazodtok. De hát hogyan éljünk? – mindig ezt kérdezzük. Kiskorunktól kezdve kérdés ez. A gyermek még nem önálló, nem a maga ura, és másokra szorul. Ekkor még a mimetikus dimenzióban, az utánzó dimenzióban élünk. Látom a két unokámon, ahogy a kicsi utánozza a nagyot, a nagy utánozza a szüleit, meg néha a nagypját is (és ez nekem mindig egy nagy sikerélmény). Sémákat tanul, magatartás-mintákat, viszonyulás-módokat sajátít el - ahogy tettük mi is. És most azt mondja az apostol, ne igazítsátok magatokat a világhoz, ne igazodjatok hozzá, hanem változtatok meg, változtatok el, formálódjatok hozzá az isteni akarathoz. Vizsgáljátok meg, tegyétek mérlegre, mi a különbség.

Tehát ez az első: különbséget tanulunk, különbséget tenni tanulunk. Nagyon nehéz. Éspedig azért, mert legtöbbször – ez is e világ sémája – úgy teszünk különbséget, hogy rögtön ketté is szakítjuk a dolgokat. Mi azonban az Igéből azt tanuljuk meg, hogy ami különbözik, az még lehet egymás mellé való, vagy amik nem ugyanolyanok, nem biztos, hogy szét kell dobálni egymástól. Egyetlen példát hadd mondjak. Mi, magyar keresztyének

nagyon nehezen tanulunk még abból a kevés jó példából is, amit látunk itt-ott a világon. Fialat pap voltam, mikor haza mentek a megszálló orosz csapatok, kikiáltották a magyar köztársaságot, szabadság lett, jöttek a szabad választások. De rögtön elkezdődött a szövegelés: az egyház ne szóljon bele a választási kampányba, zippzárat a papok szájára! Ige, tudom, voltak atyafiak, akik csak akkor lengették a zászlót, ha választási kampány volt, és kirakták a templomba is annak a képet, akire szerintük szavazni kellett. Volt olyan pap, meg nem mondom, melyik egyházban, aki még a pokollal is megfenyegette azokat a híveit, akik nem erre vagy arra a jelöltre szavaztak. Aztán jött a másik véglet: tudok olyan gyülekezetéről, ahol eltelt úgy huszonnyolc év, hogy ha a paptól kellett volna megtudni, hogy országgyűlési választást tartanak, soha nem tudták volna meg, ott még ki sem kiáltották a köztársaságot, a lelkész folyton a lelkek színes mezején illatozó szép tulipánokról szónokol. De gyönyörűen ám!

Meg kell tanulni a különbséget, a különbséget egymáshoz viszonyítani, nem szétszakítani, mert – és rátérek az utolsó tételre – valójában mi is ez az okos istenszolgálat?

Azt mondja az apostol, hogy az az okos istenszolgálat, ami Istennek tetszik. Istennek tetsző - ezt a kifejezést is egyedül Pál apostol használja, és a Galata levélben foglaltak nagy segítségünkre lesznek, hogy értsük, mire utal itt. Így kezdi a Galata-levelet: amikor titeket, Galata-beliek, megintelek, vajon, Istennek akarok-e tetszeni, vagy embereknek? Istennek akarsz-e tetszeni, vagy embereknek? Természetesen, azt mondjuk, hogy Istennek akarunk tetszeni, – nem királynak, nem uraknak, nem szomszédnak, nem a lelkésznek, magamnak se, csakis Istennek tetszeni, ez a hit lényege! Ám azt vesszük észre, hogy ez az eltökéltség alaktalanná válik, üres tömlő lesz, nincsen benne semmi. De ugyancsak Pál apostol mondja itt, a Római levélben, a 15. részben, hogy mi erősek tartozunk azzal, hogy az erőtelenekek gyengeségeit hordozzuk, ezért ki-ki ne csak magának kedveskedjék, hanem a másiknak is. És így érkezzünk el a lényeghez. Mert e között a kettő között zajlik a keresztyén élet. Nem érvényes az Isten tisztelete, semmit nem ér az Isten-szolgálatod, ha nem tetszel Istennek. Ne is állj az Isten elé úgy, ahogy vagy, hogy kifejezd a háládat az Ő mérhetetlen nagy rugalmasságáért, szánalmáért, könyörületességért, ha nem tetszel Istennek. Kegyelmet közöl veled, kegyelmet eszközöl neked. De nem ér semmit az egész, ha nem tetszel Istennek. De Istennek csak akkor tetszel, ha megvizsgáltad, hogy az okos istentisztelet, továbbá az Isten jó, kedves és tökéletes akarata éppen az, hogy te is kezd el gyakorolni azt a kegyelmet, amit kaptál. Te is engedd szabadon a szívedből az irgalmasságot. Kockáztass! Ahogyan Isten kockáztatott Jézus Krisztusban mindhalálig. Vállald a rizikót, hogy az iránt gyakorolsz kegyelmet, aki netán visszaél vele. Annak kedveskedsz, aki ezt hálátlanul fogadja. Annak gyakorolsz jót, aki nem azt mondja, hogy köszönöm szépen (köszönetet mondani nem sűrűn gyakorolt erény

a 21. században!), hanem azt fogja mondani, hogy járandóság volt. Mégis ez a jó kedves és tökéletes akarata Istennek. Ez az amnesztia feltétele, nem előfeltétele, hanem következménye: Isten kegyelmében megmaradni, kegyelmét és áldását élvezni, Szentléleke erejével egy szempillantásra el nem tévesztetni a boldogító célt.

Nos, kedves testvérek, ehhez meg kell maradni a kegyelemben, át kell itatódni a kegyelemmel, mert aki megmarad a kegyelemben, aki tudja magáról, hogy ő kegyelmet nyert bűnös, az szüntelen ezt vizsgálja, ezt a kegyelmet mérlegeli állandóan - pontosabban, ezen kegyelmen mér mindent. Tetszeni Istennek, kedvesnek lenni Isten előtt, – és hordozni mások gyengeségét, kedvesnek lenni a másik ember számára. Hogyan lehetséges ez? Pál apostol a 11. részt így fejezte be: Oh Isten gazdagságának, bölcsességének és tudományának mélysége, mely igen kikutathatatlanok az Ő ítéletei és kinyomozhatatlanok az Ő útjai. Majd rögtön utána azt mondja: vizsgáljátok meg, mi az Isten kedves, jó és tökéletes akarata. Vajon, nem hoz bennünket az apostol lehetetlen helyzetbe? Lám, az imént, a magasztalásban azt mondta, hogy Isten útjai kikutathatatlanok, Isten döntései és ítéletei fölfoghatatlanok, olyan mélységek vannak benne, hogy sem racionálisan, sem érzelmileg, sem egzisztenciálisan nem tudjuk megérteni, – és aztán a következő versben meg azt mondja: vizsgáljátok meg, tegyétek mérlegre. De a levele 8. részében azt mondja, hogy Isten nekünk, véges felfogásúaknak, tőle elhanyaglottaknak, nekünk, akik még ellenségeskedésben vagyunk, a segítségre siet. Mert amikor nem tudod kimondani, hogy: Abba, Atyám, a Lélek kimondja helyetted - és vedd. A Lélek segít imádkozni, segít a bizalmat nyerni. Amikor pedig nem érted az Isten végzéseit, döntéseit (Mondja a Korinthusi levélben), akkor Isten Lelke az, aki felkutatja az Isten mélységeit. És erről van szó itt is, a Római levélben is. Minden okos istentisztelet, minden Istennek tetsző istentisztelet, minden Istennek kedves és jó istenszolgálat egy nagy nyitással kezdődik, a szívünk föltárásával és a Szentlélek várásával. Mert a Szentlélek erejében, a Szentlélek bölcsességében és a Szentlélek ajándékaival lehetséges számunkra megvizsgálni Isten kedves, jó és tökéletes akarátát. És csak a Szentlélek által lehetséges ekképpen élni és járni. Az a titok, hogy Isten megkönyörült rajtunk: ez Isten létének az ősforrása, nagy és végére mehetetlen titok. Mégis, nyílt titok ez, mert Jézus Krisztus nyilvánvalóvá tette, Őbenne beteljesedett és Ő Lelke által nekünk ajándékozta. Így hívlak most benneteket az Úr asztalához, hiszen a megtört kenyér és a pohár ezt a nyílt titkot hirdeti, Isten végére mehetetlen és mégis velünk levő könyörületét, és egyúttal Isten kérését, a Szentlélek buzdítását: szánjátok oda a ti testeiteket élő, szent és kedves áldozatul, mint a ti okos istentiszteleteket. Ámen

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU